

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség es kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A párbér.

Rettenetes szó ez, melyet sok ember elátkozott, a nélkül, hogy egyéb értelmét birta volna fölfedezni, mint ezt: megexequáltak a róm. kath. parochus javára. Sokszor protestáns vagy zsidó volt az istenadta, hanem azért az exekutor ép úgy elbánt vele, mintha az egyedül üdvözítő egyház dogmái soha sem kárhoztatták volna a szerencsétlent a „külső setéségek” re. Támadt egy csomó per részint a közigazgatási hatóságok, részint a bíróságok előtt, s kiderült, hogy a mit nem tudtak a közönséges emberek, azt az alispánok és kuriai bírák se tudják. Keletkezett ugyanis vagy száz határozat, mely mind külön-különképen magyarázta a párbér jogi természetét. E másféle határozat, melyből természetesen legfőlegb egy lehet helyes, két kathgoriába oszlik különben, a szerint ugyanis, a mint a párbért dologi vagy nemesi teherképen fogják fel.

A kérdés az: ki tartozik a párbért fizetni? Az-e, a ki valamely ingatlan tulajdonosa, vagy az, a ki valamely egyház tagja?

A gyakorlatnak, mely e kérdést nem tudta helyesen, minden további kétséget kizárólag megoldani, segítségére jött a tudomány. Dr. Timon Akosnak egy terjedelmes műve jelent meg nemrég, mely föllebbenti a fátyolt a párbér keletkezésének titkáról, megvizsgálja, miként fejlődött az mind máig s a történelmi kutatás utján kifejtett elemeiből konstituálja annak fogalmát, jogi természetét, egyszóval a historiai induktív módszer szerint igazaknak bizonyult tényekből generalizálja a párbérjogot. Nagyon sok papirba kerülne, de meg itt fölösleges is a tudós szerzőt történelmi kutatásaiban követnünk. Elég az hozzá, hogy a párbér, mint egyházi adó keletkezett, melylyel a hivek csekélyebb javadalmazásu r. kath. lelkipásztoraik jövedelméhez járulni tartoztak. Mint neve is mutatja, elsőben páronként, házafelenként vetették ki; később ugyan, legalább részben, a birtok is szolgált kivetési alapul, de ez a szolgáltatás jogi természetét nem változtatta meg, s a mi kezdetben személyi teher volt, abból az nem csinált dologi terhet Éppen úgy, mint a hogy senkinek eszébe sem jut a protestánsok egyházi adóját dologbeli tehernek tekinteni, csupán azért, mert az az ingatlan birtok arányában vettetik ki. Kétségtelen tehát, hogy a párbér személyi teher, mely nem valamely ingatlan tulajdonul bírásából, hanem az egyházi kötelékbe tartozáságból következik, hogy tehát a párbér fizetésére más, mint róm. kath. egyháztag, nem kötelezhető.

A gyakorlat kétes értékű, egymásnak ellentmondó megállapodásaival szemben ezt az apodik-

tikus, minden kétséget kizárólag határozott igazságot állapítja meg az elmélet. Most már természetesen az volna a feladat, hogy a tudomány vivmányát a gyakorlat is értékesítse. A párbérjognak, úgy a mint azt eddig a gyakorlat alkalmazta, ingadozó, semmiféle biztos alapra nem fektetett tételeit az elmélet im szabatosan, a bebizonyított történelmi igazság alapján formulázta; mindenképen meg van tehát érve a párbér-kérdés arra, hogy — a mi eddig, számtalan pörpatvarnak és keserűségnek adva tért, hiányzott, — tisztába hozásuk, még pedig a törvényhozás által, mely a párbérjogot világos, félre nem érthető, el nem csavarható szabályokba foglalja.

Mily nagy szükség van erre, mutatja az az indítvány is, melyet ez iránt a képviselőházban Fenyvessy Ferencz tett, a ki pedig tudvalevőleg minden inkább, mint antikatholikus. A kultuszügyi költségvetés tárgyánál arra kívánta ugyanis utasíttatni a minisztert, hogy tegyen mielőbb javaslatot a párbér-kérdés törvényhozási szabályozása iránt. Méltányos és jogos kívánság. Egyfelől ott vannak a gyakorlat bonyodalmai, a panaszok mindkét részről; ezek nyilvánvalóvá teszik, hogy szükség es a kérdést tisztázni. Másfelől ott vannak a tudományos kutatások s azoknak senki által meg nem czáfolt eredményei; ezek meg azt teszik nyilvánvalóvá, hogy a kérdést lehet tisztázni. S a miniszter még is ellene szegült annak, hogy az annyi keserűséget okozott kérdés végrehalására megoldassék, s a többség, mely magát szabadelvűnek nevezi, igazat adott a miniszternek.

Megbámulni való ez az idegenkedés minden oly kérdés megbolygatásától, mely valamennyire a klérust érdekli. Hisz itt nem is valami új alkotásról van szó, nem arról, hogy jogok vagy kötelekességek megszüntetessenek, hogy a kath. egyháztól vagy annak lelkészeitől elvétessék olyas valami, a mi eddig őket jogszerűen illette, hanem egyszerűen arról, hogy törvény által szabályokba foglaltassanak amaz elvek, melyeknek a párbér-kérdésben jog szerint eddig is irányadóknak kellett volna lenniök. Ennyi az egész, s ennek a feladatnak a megoldásától riad vissza a kormány.

Az időknek szomorú, de nagyon karakterisztikus jele ez. Bizonyítja azt, hogy a klerikális, reakzionárius áramlat tulságosan erős, s hogy azt, ha fenn akar maradni, egy liberális kormánynak is respektálnia kell. Azok a szegény protestánsok vagy zsidók, a kik elég szerencsétlenek voltak valamely katolikus kézen volt birtokot megszerezni, zaklattatni fognak ezentul is a párbérért, pörökbe kevertetnek, melyekben a bírák, a kik nem mindenkor respektálják a tudományos kutatást, világos törvény hijjában az igazsággal hom-

lokegyenest ellenkező ítéletet hozhatnak; mindezzel nem kell törődni, mert a papok érzékenységét megbántani nem szabad. Ez a helyzet szignatúrája, de ebből aztán vonják le az igazi szabadelvűek is a magok magatartásának szabályát. Nem szabad megijedni, nem szabad paktálni s feladni a már elfoglalt pozíciókat. Hanem harcolni kell szóval és tettel, minden téren. A szabadelvűség az állandó igazság elve. Olyan, mint a nap; nem ő távozik el a földtől, hanem a föld egy-egy része fordul el tőle egy időre, hogy aztán annál nagyobb vágygyal és ujongással forduljon vissza hozzá.

Ennek a fordulásnak a bekövetkezését kell nekünk annál jobban sürgetnünk, minél nagyobb erőt fejt ki a reakció. Ha az megtörtént, az igazság fényénél minden kérdés önkényt megoldódik.

Társadalommentő agrár politika.

»Meg kell a társadalmat menteni!« ez lett a jelszó legujabban, és ez alatt a jelszó alatt pattogtak el a sokatmondó, nagyokat ígérő beszédek az idei budgetnek e héten véget ért hosszas tárgyalása alatt. Valamikor, még csak is nem olyan messzemult időben, azok az emberek, a kik keveset beszéltek és sokat tettek, a haza boldogságára, a nép jólétén munkálkodtak. Legyen egyformán szabad minden ember, legyen egyenlő a méltóságos ur a munkában elkérgesedett kezű paraszttal, legyen testvére egymásnak minden ember. Ez volt a jelszó.

Szabadság, egyenlőség, testvériség. Hajh, sirba szálltak a haza nagyjai, s a kik e fenséges jelszó, az emberi jogok e hármasságának megvalósításán munkálkodtak. E jelszavakat ma már, — úgy tetszik, — mintha elmosta volna az idő az emlékezet táblájáról, azoknak az óriásoknak a ragyogó nevével együtt, a kik e jelszóért küzdöttek, fáradtak, kitartó munkássággal, csüggedést nem ismerő rajongással.

Ma a törpe epigonok, hogy a mult nagy alakjai mellett parányiságuk ne tűnjék olyan nagyon föl, csillogó, káprázatos jelszavakat dobnak világgá. Keztyüt dobnak a nemzet színe előtt a haza bölcsének, Deák Ferencznek! Hiszen Deák a népet akarta, ők, a mai kor népei, a társadalmat kívánják megmenteni.

A „társadalmat“ agrár politikával. Hogy a ki »ur« — ahhoz sem a jog, sem az igazság keze hozzá ne férjen. Pénzintézetek, segélyegyletek csak nagy összegeket adjanak kölcsön ezentul, hadd legyen a váltóképeség megszorítva. A szegény paraszt, a kinek csekély a szükséglete, kicsiny az igénye, tehát ha megszorul, kis kölcsön kell neki, hadd ne kapjon kölcsönt; a szegény paraszt a társadalmat mentő agráriusok jóvoltából ezentul nem lehetvén váltóképes. A szegény kisiparos, a kiskereskedő ez mind legyen kizárva a hitel jótéteményéből. Az »ur«-nak kell a pénz.

(Mert hát a szegény parasztot kisebb kölcsönökben, a szegény iparost, a kiskereskedőt a zsidó segítette meg, ha baja volt. Nem is ment a takarékpénztárhoz, mivel ott hosszúra nyúlt a kölcsönadás ideje, meg aztán apró kölcsönökkel ez intézetek nem is igen vesződtek. S ha adtak is, három kezest követeltek a 12—18 %-ba kerülő pénzükért. Tehát az agráriusok tendenciája oda megyen, hogy a nép, a szegény igényü ember kölcsönt ne kaphasson; a kis összegakkal, jóformán ismeretség, személyi viszonyok alapján hitelező zsidó kölcsönt ne adhasson.)

Hát ezentul csak nagy összegű váltókat fognak leszámítolni és csak kivételes egyének részére. De ha az urak nem tudnak fizetni és csak felveszik, de vissza nem adják a nagy kölcsönt, az urat ne érje baj. Ha nem fizet, hát nem fizet. A birtokát, a mely a hitel alapját képezte, el nem lehet venni tőle, mert az agráriusok a hitel egy részét, tehát a hitel alapját kiveszik a végrehajtás alól.

De a birtokos a birtokát megterhelheti addig a részig, a meddig a vagyon eladható. S hogy olcsó pénzhez jusson, ha el akar adósodni, az agráriusok keveslik az eddig fennálló bankokat és hitelintézeteket, alapítani kívánnak egy országos központi bankot, a melynek minden valamire való városban meglesz a fiókja. De ez a bank is csak az »urak«-é. Ebből a paraszt nem kap, mert vagy csak annyi földje van, a mit el nem lehet tőle venni s akkor ez nem jelzálog-hitelképes, vagy nincs annyija, akkor meg annál inkább nem jut bankkölcsönhöz.

(Pedig drága a pénz és azért állítanak fel minden városban fiókot, nehogy valakinek eszébe jusson zsidóhoz pénzért fordulni. A kin már a takarékpénztár sem segít, a kin a földhitelintézet sem könyörül, azt az agráriusok központi nagy bankjának a fiókjai fogják megszámni.)

Azonban megesik, hogy az agráriusok nagy bankja már nem rendezheti a nyakig uszó »urat«. Beütne a ka-

TÁRCZA.

Steinhardt Jakab.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Az aradi izr. hitközséget nagy veszteség érte Steinhardt Jakab rabbi meghalt. Kedden virradóra zárta le szemét örök álmra a tudós lelkész, a ki negyven évig vezette az aradi hitközséget bölcsen, tapintatosan, a haladó kor szellemében és mindenkinek megelégedésére. A rabbik rendesen olyanok szoktak lenni, mint hitközségeik. Ezt mondta a kongresszus alkalmával egy azóta már elhunyt, szellemdús kongresszusi képviselő. És igaza volt. Ez állítás sehol sem nyert olyan eklatáns igazolást, mint épen az aradi zsidó hitközségben, melynek jellegét tökéletesen visszatükröztette Steinhardt rabbi, kinek ravatalát a hívők ezrei szomorodott szívvel vették körül. Az aradi hitközség művelt, haladó anélkül, hogy romboló lenne, fenkölt szellemű, büszke és öntudatos. Mindezen érények az elhunytban is összpontosulva valának. Nagy műveltségű volt, önérzetes és a kulturális haladás igazi híve. De ezen lelkészi érények élteinek nem voltak egyedüli

gyöngyei, mert valamint hitközsége, úgy ő maga is nem egy alkalommal bizonyította be azt, hogy a magyar nemzeti törekvések sehol sem találhatnak olyan buzgó híveket, mint a zsidóknál.

Ő sokat tett ez alföldi város magyarosításához és az a nagyszerű változás, melyet e tekintetben Aradon jelenleg észlelhetünk, jórésztben Steinhardt műve is, a ki lelkesedéssel támogatót minden magyarosítási mozgalmat.

Steinhardt fiatal korában P o z s o n y b a n volt. Ott tanult a negyvenes évek elején. Ekkor is már élénken érdeklődött a politikai kérdések iránt és belépett azon ifjak közé, kik a Kossuth által szerkesztett országgyűlési értesítőt leirták.

Midőn 1844-ben az aradi hitközség híres rabbija, C h o r i n A. (Chorin Ferencz orsaágygyűlési képviselő nagyatyja) meghalt, a hitközség Steinhardt Jakabot hitta meg a megüresedett rabbiállomásra. Azóta ott működött, míg halála hitközsége kebeléből ki nem ragadta. Az elhunyt rabbi az aradi fiatalabb nemzedéket egészen az ő szellemében neveltette. A magyar hazafiság ép olyan mélyen gyökerezik az aradi hitközségben, mint benne, a tanítóban, a kit az aradi vértanuk egyikéhez szorosabb baráti kötelékek fűztek.

tasztrófa, árverésre kerülne a birtok, ha az agrárbölcsesség erre is nem találna megmentő orvosságot. Ott a hitbizomány. Csak Paulertől kell az engedélyt kérni rá, azt a vagyont ugyan az »ur« alól senki el nem exequálja.

(Így aztán a zsidó meg nem veheti nagyban, vagy ha megakadna és a nagy vagyont apró részletekben osztva a népnek juttatná kezére, a nép sem férhet hozzá.)

És még itt sincsen vége a társadalommentés »nagy munkájának«. A nép inséget lát, a gépek lenyomják a kézimunka értékét, a külföldi verseny leszorítja a birtok termékeinek árát, az adó nagy, mi sors vár tehát a szegényre? A bizonyos romlás. Az agrárpolitika teszen erről is. Azt akarja, hogy a földbirtok ne legyen ezentul elosztható. Ha egy parasztnak négy gyermeke és egy telke van, az egy telket ne legyen szabad négy felé osztani, az csak egyé lehet.

(Ebben meg az a tartalék gondolat, hogy a zsidó falun fél- vagy nyolczad telket ne vehessen, s így se a nagy birtokhoz, se a paraszt földhöz hozzá ne juthasson.)

De hát mit tegyen a szegény nép, ha kis vagyona nem parcellálható? A paraszt családban legyen egy, a ki módos gazda, a többi kolduljon vagy pereljen.

És ez a legveszedelmesebb pressziója az agrár politikának, mert a proletáriátust szaporítja. Átkot fog az a gyermek szórni, ha föld nélkül marad. Ha a telek fel nem aprózható, koldul, nyomorog. Azért, ha a telek megosztható marad is, nem következik, — a mit az agráriusok lekövetkeztetnek, — hogy az okvetlen más kézre kerül, mert az eladás mindig kivételes helyzet, egyesek adják el, holott így egyesek lesznek az agrár politika kegyelméből vagyonossá, a többi koldulni fog, inséget lát. És tudjuk, hogy ha a nép inséget lát, erkölcsi érzete hanyatlik s a vagyonbiztonság aggasztó mértékben van megrontva.

Hát bánják is ezt az agráriusok. Azaz — tudják ők nagyon jól, mi lesz a következése ennek a társadalommentő politikának.

A kivándorlás. Eddig is fogy a magyarság, ezentul még jobban pusztulnak. De a zsidó meg a nép, — az az agrárpolitikusok előtt — nem számít a társadalomban. Ez a két elem elöttük olyan, mint az ókor páriái. Ezt a két elemet ők kihagyják a számításaikból, s így veszélyeztetik Magyarországot épen akkor, midőn azt mondják, hogy meg akarják menteni.

Ugyan mit szól ilyen hazamentéshez Deák Ferencznek, a haza bölcsének szelleme, a melyet az utókor Judá-

Néhány órával előbb, mielőtt a nemzet martirjait a vérpadra hurczolták, egyik közülök Steinhardtot magához kérte. A parancsnokság a deliquens kiváratát teljesítette is. Steinhardtot a várfogház czellájába bocsátották, a hol sokáig beszélt a halálra ítélttel. Hogy mi képezte a beszéd tárgyát, azt Steinhardt nem mondta meg, bár mennyire zaklatták érte az akkori hatóságok. Családi ügy lehetett, — úgy mondták, — melynek rendezésével Steinhardtot bizta meg az elköltöző vértanu.

Steinhardt az irodalom terén is szép eredményt tudott felmutatni. A 60-as évek elején a bibliának magyar nyelvre való fordításával foglalkozott, és e munkáját a szakférfiak annak idején nagyon megdicsérték. Az 1868. izraelita kongresszuson az aradi hitközséget képviselte és erősen kardoskodott a szeminárium felállítása mellett, mely intézet igazgatóságának ő alelnöke lett.

Az elhunyt jeles rabbit csütörtökön temették. Löw Immanuel szegedi rabbi tartá a búcsuztató beszédet. A gyászkisérethez Arad város lakosságának legnagyobb része felekezeti különbség nélkül csatlakozott.

x. y. z.

sai ily merészen tagadnak meg. Ugyan micsoda társadalmi egyenlőség ez, a melyre az agrár politikusok törekednek, midőn törekvéseik végeredménye a társadalmat alapjában megrendítő egyenlőtlenségnek erőszakos igaztalansága!

Vajh, hová jutunk el, ha ilyen lejtőre is elérhettünk! Vajh, hol fogunk megállani, ha ezen a lejtőn már nem csak egyesek rohannak le, hanem maguk előtt és maguk után egész félrevézetett tömeget sodornak!

Lesz-e erő a kormányban, megállítani az örvénybe, a veszedelembe futókat, a kik agrárpolitika címen a szegény nép és a zsidóság ellen viselnek irtó háborút olyan fegyverekkel, a melyek nagy embereink nagy eszméinek még tisztelni való tradícióit is megpiszkolják!

Egy kis áttekintés.

Az antiszemizmus, mely Németországból kiindult és Stöcker által felkapatva, állandóan terjesztetett, minden agitáczióval vakmerősége daczára sem tudott eddig törvényhozási akciókat kifejteni. Ez is bizonyítja, hogy eleme nem a törvényhozás terme, hanem az utcza, és eszköze nem a törvény, hanem a balta. Bismarck, a ki az ellenzéki Laszkerre megharagudott, azzal akarta magát e férfin megboszulni, hogy a régi, középkori szellemet felidézve, Laszker ellenzéki beszédeire „heppheppel“ válaszolt. A ki Bismarck egyéniségét ismeri, az e harczmódor fölött nem fog csodálkozni. Ellenségeivel szemben minden eszközt megragad, melytől hatást vár, nem törődve a következményekkel, miket az eféle harczmódor maga után vonhat. Ő nagyon jól tudja, hogy elég hatalmas arra, hogy akármilyen szituációból kihuzhassa magát, és hogy minden újabb helyzetét a saját előnyére kiaknázhasson. Ezért nem fél ő a következményektől és azért ront ő oly vakmerően mindenki ellen, a ki utjába állani merészel.

Németországban azonban egy kis reakziós áramlaton kívül az antiszemita mozgalom alig hozott létre valamit. Az annyi vehemenciával kezdett és folytatott választások mindössze két antiszemitát hoztak a német birodalmi ülésbe: Stöckert és Hartwiget. A mi pedig a többi államokban történik, azzal Bismarck csak annyiban törődik, hogy neki minden mozgalom kedves, mely más államok belbékéjét zavarja és a polgárokat egymás ellen uszítja. E szempontból Bismarck elérte célját. Az a férfi, a ki 1870-ben a német-francia háboru alatt a magyar honi szocialista pártnak pénzt küldött, hogy nagyobb agitációt fejthessen ki, bizonyára szívesen látja, ha a rendbontás művét az antiszemizmus végzi.

Magyarország ereje sokat szenvedett az antiszemizmus garázdálkodása folytán. Válságos időben sok keletlenlenséget okozhat az az állapot, melyet az antiszemita agitáció teremtett, mert ez a mozgalom nemcsak a zsidók elleni gyűlöletet lobbantotta lánggra, hanem elvetette az általános osztálygyűlölet magvait, melyek zivatar idején a legveszedelmesebb fejlődésnek indulhatnak.

Németországban az antiszemizmus kihaló félben van. De Oroszországban sem tombol többé, mint felekezeti vagy faji gyűlölet. A kik az antiszemita jelszavakkal kezdték, most már régén ott állanak a nihilizmus fekete serege között és a muszka kormány, mely eleinte összekulcsolt karokkal nézte a mozgalmat, Ignatieff bukása után a zsidók iránt már többé nem viseltetik annyi rozszakarattal. Csak az utóbbi hetekben két orosz zsidó lett kitüntetve rendjellel, és egyik közülök titkos tanácsosi rangra is emeltetett. Egyes vidékeken persze még

vannak összeütközések; de ez csak a helyi hatóságok korrupciója folytán válik lehetségessé.

O l á h o r s z á g b a n az antiszemita agitáció tulliczálja az orosz és a magyart egyaránt. Ott már odáig mennek ez országban, hogy az ujonczozási bizottságok zsidó ujonczokat nem fogadnak be katonának. Az utóbbi időben több zsidó fiatal embert utasítottak vissza e bizottságok, hogy ezzel a zsidóknak i d e g e n voltát demonstrálják.

A többi államokban csend van. A zsidók zaklatva nem lesznek, és a ki köztük még nem asszimilálódott, az háborítatlanul haladhat azon az uton, melyet a kultura kijelölt.

Ez az általános helyzet képe. Az agitáció hazánkban sem forog többé faji és felekezeti korlátok közt, habár tagadhatatlan, hogy a kedélyekben bizonyos felekezeti ingerültséget hagyott hátra, mely soká nem fog lecsillapulni. Az antiszemitizmus, mint olyan soká nem tarthatja magát. Ez előre látható volt. És nálunk csakugyan be is bizonyult, hogy az egész csak ürügy a nép kedélyének az anarchista eszmékre való praepálására. Kivéve néhány papot, a zsidók vallásáról már alig szólnak. Z s i d ó p é n z l e t t a harcziadó, miután előbb z s i d ó v a l l á s l e t t.

Annyi mindenféle kérdést zavart fel az antiszemita agitációja, hogy most már valóban alig lehet tudni, hogy az antiszemitizmus és anarchizmus közt tulajdonképen hol van a határvonal.

Az életmódról.

Ha az életmód helyességét akarjuk bírálni, akkor három körülményre kell figyelemmel lennünk: a vagyoni állapot, műveltségi fok és a társadalmi állásra. Ezen három körülménynek az egyén általi sikeres összeegyeztetése, vagyis életmódját ezen három körülmények érdem szerinti méltánylása alapján berendezni, képezni a helyes életfilozófiát. Mit tapasztalunk azonban az élet zajában? azt, hogy kevés ember ért ehez. Látjuk, hogy oly vagyonos emberek, kik kevés műveltséggel bírva, tekintélyesebb társadalmi állásra, az arra való tulajdonságok hiánya miatt, egyáltalában nem vergődhetnek, még is úgy akarnak élni, mintha műveltek lennének, vagy mintha nagyobb társadalmi állást foglalnának el, és így csak nevetségessé teszik magukat. Vannak azután oly emberek, kik bírnak ugyan szép társadalmi állással, de életmódjukban vagyoni viszonyaikra egyáltalában nem, vagy csak nem kellőleg figyelve, elébb-utóbb tönkre mennek. — Vannak oly művelt emberek is, (ezek azonban valódi művelt embereknek nem tarthatók), kik vagyoni és társadalmi állás nélkül, a megelégedetlenek, tehát a társadalom legveszedelmesebb osztályát képezik, s így megyen ez tovább. Az előbbieknél a gyenge jellem, vagyis a majmolás képezi a helytelen életmódnak indokát, a mennyiben az egyik a műveltséget vagy társadalmi állást, a másik pedig a vagyonosabbakat akarja majmolni; az utóbbiakat pedig az önzés rút oldala vezeti félre. Végre vannak még olyanok is, kiknél a nagyobb szerű életmódhoz megkívántató minden kellék megvan ugyan, de ennek daczára nem élnek úgy, mint kellene.

A vagyonszerzési ösztön folytán minden embernek arra kellene figyelnie, hogy egész keresményét, illetőleg jovedelmét el ne költse, életmódját pedig ezen elvhez idomítsa. Erre leginkább kellene azoknak figyelniök, kik csak munkájuk árából élnek, mert bekövetkezhet és idővel rendszerint be is következik a munkaképtelenség, a mi a birtokos-osztálynál másként áll. De a megélhetésnek minimuma, — a műveltségi fok és a társadalmi állás, illetőleg az azokkal járó illedelmi szükségletek legmérsékeltőbb kielégítése is felemészti gyakran az egész keresményt, és így vannak és lesznek is szükségképen emberek, kik nem fognak vagyont szerezhetni. Ezen az emberek nem segíthetnek; de segíthetnének a könnyelműsége, a balfelfogáson és a megrögzött előítéleteken, csak akarat kell hozzá.

A zsidóknál az életmódot rendszerint csak a vagyoni viszonyok határozzák meg; ha a zsidók életmód-

jában a vöröshagymától kezdve, egészen a lucullusi asztalig találjuk a különféleséget, akkor abban csak a vagyoni momentum a mérvadó, és ha a kisebb szerű életmódot követő zsidó nem él nagyobb lábon, ennek okát rendszerint csak abban kereshetni, hogy vagyoni viszonyai nem engedik. Hogy a zsidóknál a műveltség és társadalmi állás keveset nyom az életmódnál, ennek oka abban rejlik, hogy itt osztálykülönbségek soha sem léteztek; jelenleg is a műveltebb vagy nemességet is nyert zsidó, keresztények és zsidók előtt, — kivéve a tiszta értelmiséget, — mindig csak zsidó maradt. Ennek következménye azután, hogy a zsidó, mihelyest többet keres, rendszerint az életmódban is halad.

A zsidó igen gyakran nagyobb súlyt fektet azon élvezetre, mely mások előtt hatással bír, mint arra, mely saját felfogása szerint is többet érne és aránylag neki is többet nyújtana. Azon kérdésre, hogy ez honnan veszi eredetét, utalok egyszerűen azon, a vagyonszerzési ösztönnél is kiemelt körülményre, hogy a zsidók ambíciójuk érvényesítésében a vagyoni és annak külső nyilvánulásaira voltak szorítva, és így természetesen, hogy a vagyoni nyilvánulására vonatkozó jelenségek oly dimenziókat öltöttek és jelenleg is öltenek, hogy azon jelenségekből a vagyoni következtetni igen gyakran tévedés.

Ugyanebből magyarátható az is, hogy a zsidóknál a fényűzés, illetve a nőnemnél a piperevágy nagyobb mérvben fejlődött ki, mint a többi népeknél, kiket nem üldöztek. Igaz, hogy e tekintetben az is határoz, hogy a zsidók keleti származásuk; a keleti népek pedig sokkal élénkebbek és a színekben is gazdagabbak, úgy, hogy a pompát is jobban kedvelik, a mi bizonyos mérvben a magyarnál is megvan, mert ez is szeret tüntetni — mindazonáltal a jelzett jelenségek oly nagy mérvét, a keletiesség magában véve még nem indokolja eléggé, és így az előbbi indoknak nagyobb erőt tulajdonítok.

Szükségesnek tartom, a mennyiben a fényűzést felhozta, kiemelni, hogy az különben igen relativ; mint-hogy azonban mindazon kiadást, a mely akár a vagyoni viszonyokhoz, akár pedig a társadalmi álláshoz arányban nem áll, — fényűzésnek tartok, ennél fogva határozottan állíthatom, hogy a zsidóknál a fényűzés igen nagy szerepet játszik, a mi azonban csak reájuk nézve hiba, szomszédaikra nézve pedig előnyös.

Egymás közötti közlekedésben szeretik a zsidók az eszmecsérét; innét van, hogy az egymást nem ismerők is, rendszerint hamar megismerkednek; a bevezetést ilyenkor a lakhely, családi viszonyok, utazás célja és az általános viszonyok iránti kérdezősködés szokta szolgáltatni, habár az ilyen kérdések alatt igen gyakran érdek is lapang. Beszélgetés közben, ha nézetkülönbség támad, akkor a vita a hevesességig is emelkedik; az elfoglalt álláspontját azonban feladni, a legritkább esetek közé tartozik; igen gyakran még akkor sem történik, ha az illető az ellenkezőről meg is győzetett; ennek oka az önféjűség, a mi nagy szerepet játszik a zsidók társadalmi életében, anélkül azonban, hogy bármikor veszedelmessé válnék.

E. I.

Ismét mozognak.

Budapest, 1885. febr. 4.

Tekintetes szerkesztő ur!

Önnek bizonyára van tudomása arról, hogy a fővárosban többen egy idő óta azon fáradoznak, hogy a H o r n Ede vezetése alatt 1848. évben létezett z s i d ó r e f o r m k ö z s é g e t újra megalakítsák. Eddig titokban működtek az illetők, de annyi még is kiszivárgott, hogy T r c f o r t miniszter ur szívesen látja e mozgalmat és nem egy bátorító szót intézett a nála járt titkos apostolokhoz. Azt is tudják, hogy az »Egyenlőség« szerkesztőjét és az ezen laphoz közel álló férfiakat is meg akarták nyerni a mozgalomnak, és hogy úgy a szerkesztő, mint a munkatársak határozottan visszautasító választ adtak. Pedig éppen önök voltak, kikre a reformszomszjas körök legjobban számítottak, miért is nem csekély meglepetést szült a kosár, melyet kaptak. A reformerek ezen keserű csalódás után egy időre elhallgattak, de csak egy időre. A miniszteri bátorítás nam hagyja őket nyugodni. Erre alapítják ők újabb terveiket.

E héten tehát ismét mozogni kezdtek. Egy német hetilap szerkesztőjének lakásán értekezletet tartottak és ott azzal biztatták egymást, hogy mindegyikük legalább ötven ismerősért »jót áll«, hogy a reformközség kötelekébe lép. S miután a derék urak hatan vagy nyolczan valának, természetesen 3—400 tagra számítanak. Hogy e számítás azonban milyen csalfa, az legjobban kitünik abból a tényből, hogy a lelkesült reformmemberek közt S z t e r é n y i exrabbin kívül egy sem akad, a ki nevével kirukkolni merne. Nem szemrehányásképen emlitem ezt, hanem csupán azért, hogy a dolgot jellemezem. Én részemről teljesen egyetértek az »Egyenlőség«-ben mások által többször hangoztatott azon felfogással, miszerint a zsidó vallást reformálni nem kell, mert anélkül is minden zsidó tehet, a mit jónak lát. De azért engedje meg a t. szerkesztő ur, hogy utalva az Amerikában és Németországban történetekre, kimondjam, hogy nem volna czélszerűtlen bizonyos tekintetben az amerikai reformtörvényekhez csatlakozni, melynek egyik czélja a pihenés napját szombatról vasárnapra áttenni. Ezt is teheti ugyan a zsidó, a nélkül, hogy reformközséget kellene alakítania, de addig, míg ez egy zsinaton ki nem mondatik, csak egyesek kivételes szokása marad. (Mi, kik theologusok nem vagyunk és vallási ügyekhez szólani se kedvünk, se hivatásunk nincsen, nem mondhatunk szakvéleményt a t. levelező ur nézeteiről. A szerk.)

Bármiképp legyen is, annyi bizonyos, hogy azok az emberek, kik »mozognak«, legfőlebb port fognak felverni, de hogy el is fognak-e érni valamit, azt határozottan kétségbe vonom. Az a titkos reformvadászat tehát ép úgy fiaszkóval fog végződni, mint a hogy felsült Szerényi ur nyílt apostolkodása, akármennyire bátorítja is a hitalapító urakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

— S —

*

Más oldalról vesszük a következő sorokat:

Tekintetes szerkesztő ur! Valami végrehajtó-bizottság aláírásu meghívásokat küldenek szét a városban, melyben a czimzettek felkéretnek »a reformegyház alakuló gyűlésére folyó év február 8-án délután 3 órakor a z e v a n g e l i k u s o k i s k o l a é p ü l e t é n e k n a g y t e r m é b e n m e g j e l e n n i«.

Nem nyugodnak. Ez már a harmadik alakulás és még mindig nem sikerült. Sokkal okosabb most már a világ, hogysem új vallásalapításra lehetne gimpliket fogni. Így tehát azt hiszem, hogy ez az »alakulás« is csütörtöket fog mondani ép úgy, mint az előzők; mert nem képzelek okos embert, a ki szükségét érezné az új vallásnak. A mit pedig az eszelősök, félbolondok és svindlerek cselekednek, annak tartóssága nem lehet.

— x y —

Egy gyilkossági bűnper.

Mármaros-Sziget, febr. 5.

Borsa nevű faluban 1881. évi október 23-án este 7 órakor meggyilkolva találtak a falu egyik utcájában Hosda János ottani békebirót. A holttest megvizsgálatván, konstatálták, hogy a bűntett egy félórával előbb lett elkövetve, és hogy a halott, miután pénz és más értéktárgy nála találtatott, valószínűleg bosszúnak lett áldozata. Azt persze nem is kutatva, hátha a rablóknak nem volt idejük áldozatukat teljesen kirabolni, egyszerűen azt a gyanut kezdték el táplálni, hogy ottani zsidók gyilkolták meg, mert Hosda antiszemita beszédeket tartott és Istóczy röpirataiból szokott felolvasást tartani a népnek.

A község bírása és az ottani csendőrbiztos, kiknek a zsidók többször panaszkodtak Hosdára, hogy minden indok nélkül anépet ellenük izgatja, nyomban vizsgálatot

indítottak az ottani zsidók ellen, anélkül azonban, hogy alapot találtak volna a további eljárásra. Végre felfedezte azt a falu bírása, hogy a vizsgálat megejtésekor Mendelovits Jankel nagyon félt, és hogy Lachs Smil ingujja véres volt.

Ez elég volt a két ember elfogatására, s a midőn ennek híre a faluban elterjedt, nyomban akadtak, kik nemcsak hogy e kettőt rablógylkosoknak tartották, hanem, a kik saját szemekkel látták, hogy ez a két zsidó ölte meg Hosdát.

Ekkor aztán hiába tagadott a két vádlott, nem használt semmit. A nép már csak azért hitte, hogy ők a gyilkosok, mert a hatóság elfogta őket.

A végtárgyalásnál azonban kitűnt, hogy habár falusi bíró és csendőr erősen »dolgoztak« a bűnösség megállapítása mellett, a m.-s z i g e t i törvényszék azért még sem találta vétkeseknek a vádlottakat. A királyitábla az elsőbíró f e l m e n t ő ítéletét szintén helybenhagyta, mire az a legfőbb törvényszék elé került.

A per első tárgyalása óta azonban nagyon sokat változott az idő.

Tisza-Eszlár, antiszemita izgatás stb. A legfőbb törvényszéknél is csak emberek ítélnék, kik az áramlat befolyása alatt állanak. Denique a kuria marasztaló ítéletet hozott és mindkét vádlottat 12—12 évi fegyházra ítélte.

A vádlott (Mendelovits megszökött) e váratlan ítélet ellen perujtással élt, minek folytán a m.-szigeti törvényszék ez ügyben e hó 3-án újabb tárgyalást tartott.

A tényálladék ismertetése után kihallgattak az ujitott perbeli tanuk.

Adler Hersch és Adler Matyó vallják, hogy az elhalt Greck Cimiton tanu betegségében bevallotta előttük, hogy ő az alapperben hamis vallomást tett és betegségét ép ezért isten csapásának tartja.

Fisch Simche és Fisch Pringa vallják, hogy az első tárgyalás után egy alkalommal Dancs Györgye luj Gavrillo terhelő tanu meglátogatván őket, elbeszélte, hogy őt a terhelő vallomás tételére Timis Gábor bíró és a csendbiztos kényszerítették. Vaszilie a Hirbuluj tanította volt meg rá, miképp adja elő a részleteket; ő maga semmit sem látott.

Tischer Strul molnár előadja, hogy az első tárgyalás után egy alkalommal nála járt Dancs György kukoriczát őrleni és szóba kerülvén a Hosda meggyilkolásának esete, Dancs elbeszélte, hogy ő nem látott, nem hallott semmit, de Timis Gábor rábeszélése folytán kénytelen volt így vallani.

Gancz Mojse Iczik az előbbi tanuhoz hasonlóan vall; a fenti jelenetnél ő is a malomban volt.

Fruchter Jankl és Riesel Elia tanuk vallják, hogy az utóbbinak korcsmajában Timis Gavrilla hasonló beismerő vallomást tett.

Dancs Gavrilla Hajbe községi bíró, Steczko Iván Kolbaze és Markovics Mendel kisbírák tanusítják, hogy Timis Gavrilla terhelő tanu a község háznál is beismerte, hogy ő Hosda meggyilkolásáról semmit sem tudott, de Timis Gábor akkori bíró rábeszélésére vallott.

Steczko Petre az alapperbeli terhelő tanu az ujitott per során a vizsgálobíró előtt is visszavonta előbbi terhelő vallomását.

Dr. Friedmann Bernát védő kérdésére Steczko Petre előadja, hogy ő a Szelig almafájánál állott és onnan látta a gyilkosságot. Azután visszafordult es a száka utcán át lakodalomba ment. Ott nem mondta el senkinek az esetet, mert félt. Zsidók nem voltak a lakodalomban.

Román André Grigorucz csendőr vezette Steczko Petre tanut a bíró elé. Utközben elmondta az neki az esetet és azt is, hogy a tettesben Lax Smilt vélte felfedezni.

Timis Vasilie a Luki vallja, hogy ő jelen volt Steczko Petre első kihallgatásánál és hallotta, midőn a tanu azt mondotta, hogy mit sem látott, de később a bíró rábeszélésére mindent helybenhagyott, a mit elébe tartottak.

Timis Vasilie a Hirbuluj azt adja elő, hogy ő öcsével közvetlenül az eset után nem beszélt, de harmadnap találkozott vele, akkor elmondta neki, hogy ő látta ugyan távolról a jelenetet, de nem ismert föl senkit.

Kihallgatták ezután Dancs Györgye luj Gavrilla terhelő tanut, ki az alapper folyamán tett terhelő vallomását továbbra is fenntartja Szembesítettvén Fisch Simche, Gancz Mojse és Fischer Strul tanukkal, ezek szemébe mondják, hogy beismerte előttük hamis vallomását. A tanu tagadja. A védő kérdésére előadja, hogy az esetet a Szelig almafájától nézte. Látni nem láthatott ugyan

jói, de hallotta, midőn Hosda János a megtámadóknak azt kiáltotta: Smil és Naftal ne bántsatok, adok pénzt; ebből sejti, hogy ők ketten voltak a tettesek.

Timis Gavrilla terhelő tanu előadja, hogy megmarad első vallomásánál; tagadja, hogy bárki előtt beismerte hamis vallomását, de a szembesítés alkalmával azt mondja, azért vallott így, mert szabadulni akart a börtönből, havá egy vétség miatt zárták be.

A kir. ügyész az összes tanuk megesketését ellenzi. A védő valamennyinek meghitelését kéri. A törvényszék el is rendeli a meghitelést.

Ezután felolvastatik az 1884. január 28-án felvett szemlejegyzőkönyv. E szerint Dancs György és Timis Gavrilla tanukkal kísérletet tettek esti fél hét órákor, képesek-e fölismerni valakit, ha az általuk megjelölt helyre állnak. Kitünt, hogy Timis kísérletet tett ugyan a csoportba állított egyének megnevezésére, de mindig tévedésben volt. A többi tanu kijelentette, hogy a felismerés lehetetlen, daczára annak, hogy a két szemközt lévő ház ablakaiba gyertyát állítottak.

A kir. ügyész fenntartani kéri a marasztaló ítéletet, mert az új bizonyítékok nem oly nyomatékosságok, hogy a kuriai ítélet indokait megdöntենék.

A törvényszék nem találja az új bizonyítékokat oly nyomatékosságoknak, hogy a kuria marasztaló ítéletét hatályon kívül lehessen helyezni. A vádlott fellebbezett.

Hitközségi élet.

H.-Nádudvarról írják nekünk:

Április hóban lesz három éve, hogy a hajdunádudvari izr. hitközség bizalma B á r á n y M ó r urat kereste fel, meválasztván őt hitközségi és isk. széki elnökké, és e minőségben sokat tett úgy iskolánk, mint az alkalmazott tanítók érdekében.

Az alig 30 éves fiatal elnöknek az nem csekély buzgóságába került annyival inkább, mert a hitközség alig számlál kilenczven családot, s ezek közül is csak 30—40 áldozatképes lévén, mégis annyira vitte rövid idő alatt, hogy pompás iskolahelyiséget, tanítói lakkkal ellátva, építtetett; a nagy, tágas udvar tavasszal befásítottatik, kert is fog kikerekítettetni.

A h.-nádudvari izr. hitközség nevezett elnökének köszönheti, hogy örökkön-örökké lesz állandó iskolája, még pedig olyan, hogy bármely alföldi népiskolával megállja a párhuzamot.

Itt el nem mulaszthatom megjegyezni, hogy az elnök az iskola rendeltetésének átadása alkalmával, mely a mult év november havában történt, minden nyilvános felavatás ellen tiltakozott, mert a feltűnést minden áron kerülni akarván, nem engedte meg az őt kérőknek legalább egy kis zártkörű mulatsággal egybekötött felavatási ünnepély megtartását, és így a szegénység-követelte csendben ment végbe a megnyitás.

Egyébiránt az elnök mellett dr. N á g e l városi orvos ur vejének, B l e y e r M ó r isk. pénztáros urnak is nagy érdemei vannak a tanítók helyzete javulását illetőleg.

Végre legyen szabad megemlítenem még, hogy az elnök volt az, ki oda tudott hatni, és ki is vitte, hogy a törvényesen előirt két havi iskolabeli szünidőt szigoruan meg kell tartani és meg is tartotta; ő volt továbbá az, ki hivatalra lépése óta a mindennemű hitközségi írásbeli teendőket m a g y a r nyelven eszközölteti, valamint jegyzőkönyvezteteti.

Ha mindenik izr. hitközségben ily emberbaráti szeretettől áthatott buzgó elnök működne, akkor felekezeti ügyeink nem volnának oly elhanyagolt állapotban.

Az iskola felépíthetési költségeinek fedezését illetőleg következő nemes szívű urak készpénzbeli áldozatkész, humánus adományaikkal támogatták az elnököt intenciója keresztülvitelében:

Bárany Mór hitközségi és isk. széki elnök és földbirtokos, Lippe Sámuel kereskedő, Tischbein Ignác, Forrai Henrik és Harstein Péter földbirtokosok egyenkint 100—100 frtot; Frank Zsigmond, Weisz Benjámin, Weisz Sámuel és dr. Nágel Mór 50—50 frtot; Bleyer Mór isk. pénztáros 30 frtot; T. Lukács Dezső földbirtokos 25 frt, Kun Izidor 25 frt, Altmann Zsigmond 25, Altmann Izráel

20, Bleyer József 20, Altmann Ignác 15, Schwarcz Ignác 15, Weisz József 10, Altmann Lórincz 10, Friedmann Ignác budapesti lakos 10, Steiner Ferencz 10, Ackerszmann Hermann 10, Madarász Lajos 6 és Bárany József 10 frtot adott.

Tischer Mór,

okl. igazgató, el. isk. tanító és hajdumegyeyi népnevelési bizottsági tag, hitközségi és isk. széki jegyző.

Előfizetési felhívás!

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük február 1-jén lejárt, lapunk mult heti számához **posta-utalványokat** mellékelünk, azzal a kérelemmel, hogy megrendeléseiket mielőbb **megújítani** sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A k i a d o h i v a t a l.

H I R E K.

— **Rabbinovítssal** megint kell foglalkoznunk. A mult heti számunkban már jelentettük, hogy a bécsi és budapesti napilapok felültek annak a tendenciózus hirgyártónak, a ki Rabbinovits meggyilkolási históriáját kürtölte a világba, hogy ez által Rabbinovits próféta urnak reklámot, az orthodox zsidók ellen pedig ingerültséget keltsen. E héten más lapok is nyertek már értesülést a valódi tényállásról, a mely az o d e s s z a i levelezőnk adataival teljesen megegyezik. Nekünk tehát ez alkalommal nincs egyéb hozzátenni valónk, mint az, hogy Rabbinovits valószínűleg még egy néhányszor fog — meggyilkoltatni és feltámadni, mert ez okvetlen szükséges a vallásalapítási svindlihez.

— **Verhovay Gyula** és társainak sikkasztási ügyében folyó hó 26-án lesz a végtárgyalás. A csángóbankár erősen drukkol, mert nagyon fél attól, hogy nyolczperczentes manipulációi a törvényszék előtt leálcáztatni fognak. Sajátságos, hogy ez az ember, a ki maholnap a sikkasztás vádja alatt a fenytő bíróság előtt fog állani, nem szégyenli magát a tisztességről cikkezni. Ilyen szemtelenséghez valóban edzett arczbőr kell!

— A »Budapesti Hírlap«-ban e héten egy Censor nevű álíró azt fejtegeti, hogy E m á n u e l vajda lengyel zsidó volt, a ki 1591-ben licitáció útján vásárolta meg a török szultántól a vajdasági állást Moldvában. Szeméreti aztán, hogy E m á n u e l vajda csak gseftet akart csinálni, és hogy a nép érdekeivel nem törődött, mert mint idegen csak adót kivetni és beszédni tudott. . . . A »Budapesti Hírlap« aztán így folytatja: „Neki se inge, se gallérja Moldva. Ő akár a bőrüket is lehuzza adóba, csak neki adják a vajdaságot, licitált érte 600,000 forintig.“ Hogy a »Budapesti Hírlap« Censorja bújában meg ne bomoljon, van szerencsénk figyelmeztetni néhány oly esetre, melyek sokkal csunyábbak ennél, mert a 19. században történtek, bár azok, a kik elkövették nem zsidók voltak. Elég lesz erre nézve felemliteünk, hogy a bulgárok mostani fejedelme sem bennszülött, és hogy Bismarck herczeg varrta Bulgária nyakára. De Románia királya is idegen, a kinek az oláh nép szintén se inge, se galléra. . . . A mi pedig az adókat illeti, ez a két fejedlem is kivetí, miként kivetette E m á n u e l vajda. A

moldvai eset nem áll egyedül a világtörténetben és Censor ur érző keble teljesen meg lehet nyugtatva.

— **Kivándorlás Déloroszsországból.** Déloroszsországi lapok közlik a következő adatokat: Jeruzsálemi tudósítások arról adnak hírt, hogy a legutóbbi időben körülbelül 40 orosz zsidó család vándorolt ki Déloroszsországból e vidékre (Jeruzsálem környékére). Itt egy ideig minden foglalkozás nélkül tartózkodtak, míg végre a Tiberiás vidéken, a Genezareth tó közelében, nagyobb földterületet vásároltak, melyet „Arbelnek” neveztek el. Az említett családok, miután kellő tőkével és munkakedvvel el voltak látva, csodálatos virágzásra fejlesztik e területeit, melykülönben is igen áldott taláju. Ujabban érkezett orosz zsidó kivándorlók az „Arbel” közelében fekvő „Gusch chakab” nevű falut akarták megvenni, de eddig az ott lakó török és katolikus lakosokkal nem tudtak ez iránt meg egyezni. Ha e vétel létre nem jöhetne, a bevándorlók a Libanonon fognak letelepedni, a hol szintén jó termőföld van.

— **Dr. Acsádi Ignác,** a fiatalabb írói nemzedék egyik legkiválóbb tagja, kit olvasóink is számos jeles dolgozatából ismernek, e héten pályadíjat nyert „Magyarország állapota 1680-ban” című történelmi munkájával. Négyen pályáztak az 500 frtos díjra, melyet B a y Ilona urhölgy tűzött ki. A bírálók T h a l y Kálmán és dr. P a u l e r Gyula voltak. A jeligés levelet a történelmi társulat e heti ülésén bontották fel és ekkor kitünt, hogy a díjnyertes munka Acsádié. Az ülésen jelen volt szerzőt a hallgatóság lelkesülten éltette.

— **Zala-Egerszegről** írjuk nekünk: Nálunk, hála Istennek, igen javult a helyzet. A két évvel ezelőtt történt szégyenletes események már-már feledésbe merülnek, s most csaknem a régi viszony állott be, a miről elegendő tanúságot szolgáltatottak az e télen már több ízben tartott felolvasások és bankettek, a hol k e r e s z t é n y e k és z s i d ó k legkedélyesebben együtt mulattak. Mult héten az itteni kereskedelmi kör bankettet rendezett a »Zöldfa« szállodában, melyre keresztények és zsidók megjelentek, s itt hajnalig együtt mulattak. Természetesen sokféle toasztot is mondtak, melyekben lelkesült szavakkal hangoztatták a testvériség és egyenlőség elveit. E szép kör megalakítása és felvirágzása körül B a l a s s a tanár urnak, a kör titkárának van nagy érdeme. E hó 18-án az iparosifjak egylete közgyűlésén Kovács Károly helybeli ügyvéd a tüzoltók főparancsnoka tartott beszédet, melyet érdemesnek tartok itt közölni. A beszéd körülbelül így hangzott: Tisztelt uraim! A mult esztendőben önök szivesek voltak engem alelnöknek választani. Jól tudom én azt, hogy a belém helyezett bizalomnak eleget nem tettem, a mennyiben semmi activ részt nem vettem. Mindennek meg van, uraim, az oka, s önök, kik jól tudják, hogy én a közügyek iránt melegen érdeklődöm, méltán kérdezhetik, miért vonultam vissza? Elég lesz tán erre nézve röviden megemlíteni, hogy a mult évben városunkban dühöngött rablási mozgalmat nevemmel is kapcsolatba hozták, sőt az is állították, hogy az iparos ifjakat én bujtogattam volna. Itt állok, uraim, előttök, álljon elem az, a ki ezt bebizonyítani tudná. Ugyebár nincs közöttük egy sem! s ime, mily kimondhatatlan fájdalom fogja el az embert, ha minden ok nélkül a munkaerő gátoltatik ily gyanúsítások által. Most már más nap kezd felkelni a láthatáron, a fellegek szétoszlanak s én erélyem egész odaadásával akarom ügyünket előre vinni s minden alkalmat megragadni, a mely által az egyesület jólétét emelhetem. Végül még egyre hívom fel figyelmüket. Legyünk igazságszeretők nemcsak magunk iránt, hanem minden ember iránt. Ne nézzünk soha se nemzetiséget, se vallást, hanem csak becsületességet és emberséget. A ki becsületes ember, azt szeressük, bármiféle vallásu legyen is“.

— **Románia és a berlini szerződés.** A berlini szerződés 44. pontja tudvalevőleg a román polgárok egyenjogusítását rendeli el vallási különbség nélkül. Hogy a derék románok mikép teljesítik ezt a rendeletet, az legjobban kitünik abból, hogy a zsidókat egyszerűen idegeknek deklarálják, és alkotmányuk 7. cikkében kimondják, hogy a zsidók az országgyűlésekhez forduljanak naturalizáció iránti kérvényeikkel. E kérvényeket persze rendesen elutasítják, s így irott malaszt marad a berlini szerződés 44. pontja. Az antiszemita áramlat előtt más-kép volt a dolog; de a mióta a naturalizáció törvényét megalkották, a zsidók meg vannak fosztva polgári jogaitól, mert mindössze ké t zsidót naturalizáltak azóta.

— **A duua-földvári keresk. csarnok** ifjusága, mint nekünk Dnnaföldvarról írják, folyó hó 5-én igen sikerült táncmulatságot rendezett, melynek jelentékeny jövedelme a csarnok könyvtára javára fordítottik.

* Csillag Anna hirdeteményére ezennel felhívjuk a t. olvasók figyelmét.

Szerkesztői üzenetek.

B. A. urnak B.-Szt.-Mihály. Fájdalom, nem zárható ki, bár még ennél is nagyobb büntetést érdemelne! Hanem vannak eszközök és módok társadalmi uton való megtorlásra.

A. A. urnak Nagyvárad. Költeményeket nem közölhetünk. A kérdéses fordítást eddig nem használhattuk.

A. A. urnak Uzon. Levelezőlapon volt szerencsénk értesítés adni. Itt ismételjük: H. A. r. kath. születésü volt.

E. b. o. Veszprém. Cikkünkben ki volt fejtve. Tisztán nem volt ugyan kimondva, mert czélszerűtlen lett volna.

E. F. urnak Privigye. „Málvina, a költőnő” című dolgozata elég csinosan van írva, de miután tárgya nem közérdekű, közölhetetlen.

W. I. urnak Kun-Madaras. Önnek van igaza.

P. A. urnak Csurgó. A küldeményt annak idején megkaptuk. Rendben van.

Föt. Fr. I. rabbi urnak. A kérdéses cikkek átírója megmondta, honnan merítette, és egyuttal indokolta előttünk az átdolgozást is. Mindenesetre köszönjük a figyelmeztetést, mert különben eredetieknek hittük volna, a mi tajnak nem baj ugyan, de mindenesetre jobb ha tudja az ember. A kért okmányt előkeressük és visszaküldjük.

H I R D E T É S E K.

Butor	Első Budapesti butorbazár	Butor
Deák-utca 7. szám, I. emelet.		
<p>Ajánlom a t. közönségnek dús felszerelésű raktáramat, asztalos- és kárpitos-munkákból, menyasszonyi kelengyék, szállodák, fürdők és irodák berendezésére a legegyszerűbb kivitelől a legfinomabbig. Az országos kiállításra szekrények, állványok, asztalok és díszítési munkáknak készítését elvállalom és kívánatra mindenféle mintájú rajzokkal szolgálom. Raktárom túltömöttsége miatt régibb divatu butorok beszerzési áron alul adatnak el.</p>		
Eladás nagyban és kicsinyben.		
<p>Ajánlom még általánosan kedvelt szabadalmazott gyermek-pólya-szekrényeimet fürdő-berendezéssel. Elvállalom továbbá mindennemű munkát magánlakásokban, ugymint szőnyegek kifeszítését, tükrök és képek elhelyezését. — Mintakönyvem — új rajzokkal — 1 frt betét mellett, esetleg butor-bevásárlásnál ingyen adatik.</p>		
FRANKL B.		
Butor	Deák-utca 7. sz. I. emelet. Alapított 1832-ben.	Butor

Hirdetések.

Pályázat.

Az itteni izr. Congr. hitközségben folyó év május hó 1-én egy "ש" ו"מ" alkalmaztatik. Fizetése 400 frt, szabad lakás, egész שחיטה és a szokásos mel-lékjövödelmek. Próbaimádkozás megki-vántatik, de csak a megválasztottnak lesz-nek utiköltségei megtérítve. Próbaimád-kozáások tarthatók márczius 25-ig. מורה előnyben részesül.

Tisza-Árokszálláson, 1885. évi január hó 30-án.

Hevesi József,
jegyző.

Hoffer Miksa,
hitk. elnök.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisasz-szony óriási hosszú Lo-reley hajával, mely az általa használt saját ké-szítésü hajnövesztő ke-nőcs által 14 hó letor-gása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a haj-ból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő ke-nőcs a leghiresebb or-vosi szakközegek által elemében megvizsgálta-tott és nemcsak alkal-masnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fog-va kitünőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a haj-növését elősegíti, a haj-bört erősíti és a legbiz-tosabb szer a hajkihul-lás ellen, kitünő sikerrel használtatott fejűek kopasz által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz nőése gátolt.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan álólirottak az igen tisztelt kö-zöniséget és magas ee iesi rendet Csillag Anna kis-asszony hajának meg skintésére meghívjuk, bátorko-dunk egyszersm... ztudomásra hozni, hogy emel-lett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisasszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsö-gökben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel

CSILLAG és TSA., király-utca 26.

Vidékre csakis 2 frtos köcsögök küldetnek kész-pénz vagy utánvét mellett.

KINCSEM - SORSJÁTÉK.

Egy sorsjegy 1 frt, 11 sorsjegy 10 frt.

(A sorsjegyek, valamint a sorsolási jegyzék portomen-tes megküldése czéljából 15 kr. melléklendő a megrendeléshez.)

10.000 nyeresemény

és pedig:

1-ső főnyeresemény

frt 50.000 o. é.

2. főnyeresemény

forint 20.000 o. ért.

3. főnyeresemény

forint 10.000 o. ért.

további nyeresemények

á frt 5000, 3000, 2000, 1000 stb.

20% levonással

Minden nyeresemény készpénzben kifizettetik.

A sorsjegyek kaphatók:

A Magyar Lovar-Egylet Sorsjegy-Irodájában

Hatvani-utca Budapest Nemzeti Casinó
ugyszintén valamennyi váltóház-, lottogyűjtőde és szivartözsdeben.

A „Magy. orsz. közp. takarékpénztár“

XIII. rendes közgyűlését

1885. febr. 22-én d. e. 11 órakor az intézet helyiségében

(IV. bécsi-utca 4. sz., I. em.) tartja meg.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárszámadások előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Mérleg megállapítása, nyeresemény felosztás és kifizetés iránti határozathozatal.
4. Két igazgatósági, 3 felügyelőbizottsági, 30 választmányi tag választása.

Azon t. cz. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni szándékoznak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 17. §-a értelmében*) f. évi február 14-én délelőtti 12 óráig, az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésükre álland.

Az igazgatóság.

*) 17. §. Közgyűlésben részt vehetnek min-dazon részvényesek, kik nyolcz nappal a közgyű-lés megtartása előtt, a le nem járt szelvényekkel együtt oly részvényt tesznek le a társulatnál, mely legalább két hóval előbb iratott a letevő saját nevére.